

- денції в інформаційному забезпеченні освітньої, науково-дослідної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів. – ХНУ, 2012. – С. 143–149.
4. Чабан К.А. Трансформації функцій бібліотекаря в умовах автоматизації / К.А. Чабан // Бібліотеки в інформаційному суспільстві. – 2001. – С. 214–218.

Обоснована необхідність професійного навчання працівників бібліотеки університету. Описано досвід роботи бібліотеки по підвищенню кваліфікації фахівців та поглибленню професійних знань на державному рівні.

Ключевые слова: *наукова бібліотека університету, методична робота, підвищення кваліфікації, самоосвіта, конференції, професійна етика бібліотекаря, інформувати фахівців, атестація, автоматизація методичної діяльності.*

It is based the necessity of the employees' professional training of the University Library. It is reported the work experience of the library on qualification rise of the specialists and extending of the professional knowledge at the state level.

Key words: *university scientific library, methodical work, qualification rise, self-education, conferences, librarian's professional ethics, specialists' informing, certification, automation of methodical activities.*

Отримано: 10.11.2012

УДК 027.7.7:378(477.43):379.8–057.87

І. І. Гринішина,

м. Кам'янець-Подільський

ДІЯЛЬНІСТЬ ЧИТАЛЬНОГО ЗАЛУ №1 НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА З НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ

У статті розглядається роль бібліотеки в реалізації змісту виховної роботи та його особливостей зі студентською молоддю ВНЗ.

Ключові слова: *університет, наукова бібліотека, національне виховання, культурно-просвітницька робота.*

Проблема виховання високопрофесійної особистості із достатнім рівнем загальнолюдської, правової, екологічної, духовної, національної, політичної культури є одним з пріоритетних напрямів діяльності сучасного вищого навчального закладу. До виховання гармонійно розвиненої молоді людини у вищому навчальному закладі зобов'язують ряд нормативно-правових документів, зокрема: Закон України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта», Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти, Положення про державний вищий навчальний заклад, Національна доктрина розвитку освіти та інші.

Зміни, що відбуваються в нашому суспільстві, істотно впливають на всі напрями його розвитку, у тому числі й на освіту.

Система освіти в усі часи характеризувалася тим, що була орієнтована на підготовку не просто спеціалістів, а людей, які б відповідали певним соціальним потре-

бам сучасності. Особливо це стосується тих навчальних закладів, які забезпечують процес підготовки вчительських кадрів, адже саме вчитель здійснює зв'язок поколінь, саме від нього значною мірою залежить майбутнє нашого суспільства.

Суспільство як соціальне об'єднання людей може функціонувати і розвиватися лише за цілеспрямованої, систематичної та організованої роботи з виховання кожної особистості. Ще Я.А. Коменський зауважував, що зневага до виховання є кроком до загибелі людей, сімей, держав і всього світу. Таку саму думку підтримують і сучасні науковці, зокрема В. Астахов відзначає, що «інтелект без духовності, без гуманістичного стержня може бути соціально небезпечним» [3, с. 12].

Особливі вимоги до вищого навчального закладу, який має забезпечувати цілеспрямований вплив на формування студента як гармонійно розвиненої особистості, використовуючи всі наявні в його арсеналі можливості, у тому числі й бібліотеки.

Під поняттям «гармонійно розвинена особистість студента» ми розуміємо єдність фізичних та духовних, моральних, естетичних якостей особистості. Формування гармонійно розвиненої особистості студента здійснюється в процесі реалізації змісту виховання у вищому навчальному закладі. Зміст виховання, що зумовлюється потребами суспільно-економічного розвитку суспільства – це «науково обґрунтована система загальнокультурних і національних цінностей і відповідна сукупність соціально значущих якостей особистості, що характеризуються її ставленням до себе самої, до інших людей, до суспільства і держави, до праці, природи, мистецтва» [5, с. 319].

На сьогодні основними орієнтирами вищого навчального закладу щодо змісту виховної роботи зі студентською молоддю є нормативно-правові документи в галузі освіти. Так, у статті 41 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі забезпечує можливість «інтелектуального, морального, духовного, естетичного і фізичного розвитку особи, що сприяє формуванню значної, вмілої та вихованої особистості» [6, с. 77].

У Положенні про державний вищий навчальний заклад визначені головні завдання вишу, одним із яких є «забезпечення умов для оволодіння системою знань про людину, природу і суспільство; формування соціально зрілої, творчої особистості; виховання морально, психічно і фізично здорового покоління громадян, формування громадянської позиції, патріотизму, власної гідності, готовності до трудової діяльності, відповідальності до трудової діяльності, відповідальності за свою долю, долю суспільства, держави і людства; забезпечення високих етичних норм, атмосфери доброзичливості й взаємної поваги у стосунках між працівниками, викладачами та студентами» [7, с. 432].

Отже, основними напрямками виховання, які забезпечують реалізацію змісту виховання у сучасному вищому навчальному закладі є: розумове, фізичне, трудове, моральне, національне, естетичне виховання.

16 підрозділів наукової бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка проводять масову культурно-просвітницьку роботу за всіма вищезгаданими напрямками виховання, що сприяє вихованню у молодого покоління якісно нових ціннісних орієнтацій і пріоритетів, позитивно впливає на становлення особистості студента.

Важливими формами виховної роботи з майбутніми вчителями є організація читачьких конференцій, літературних вечорів, усних журналів, «круглих столів», диспутів і дискусій, бесід, оглядів літератури.

Формуванню в студентів національної свідомості сприяють проведення тематичних читань, зустрічей з відомими людьми, презентацій книг.

У науковій бібліотеці К-ПНУ імені І. Огієнка кожен керівник підрозділу планує роботу з виховання в майбутніх учителів національної свідомості.

Інформаційні години є невід'ємною частиною культурно-просвітницької роботи. Заслужують уваги ті, що проводяться не з великою аудиторією, а для окремих груп з ціленаправленою інформацією. Так, працівниками читального залу №1 з студентами першого курсу української філології та журналістики проводилися інформаційні години «Українська держава та її національна символіка», «Україна у нас одна», «Конституцію вивчаємо, пам'ятаємо, поважаємо», «Закон і молодь», працівниками читального залу історичного факультету – «Будьмо гідними називати себе українцями», педагогічного факультету – «Ми – твої діти, ми – твої квіти, ми – України надія одна», працівниками центрального абонементу – «Мій край – моя історія жива».

Стало традицією в університеті проведення Шевченківських днів. Незабутнім вшанування пам'яті нашого Кобзаря стало свято «Ми пам'ятаємо тебе, Кобзарю, крізь століття», літературно-краєзнавче свято «І квіт на камені Шевченка пам'ятає» в читальному залі №1, за сторінками:

- 160-річчя перебування Тараса Шевченка на Поділлі;
- про побачене, пережите і записане;
- подільські друзі та однодумці Кобзаря;
- ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття (читання поезії письменників-земляків зі збірки «Свіча вічності»);
- перегляд книжкових виставок «Шевченко і Поділля», «Тарас Шевченко в контекст І національної і світової культури».

У виступах звучали вірші Кобзаря, власні поезії студентів, переплелися молитва та любов до України, переживання за її нинішнє і майбутнє. Студенти цікавляться матеріалом поданим у виступах доктора історичних наук, краєзнавця В.С. Прокопчука, доктора філологічних наук М.С. Васьківа, кандидата філологічних наук О.А. Рарицького про період, який пов'язує Шевченка і Кам'янець-Подільський. Матеріал цікавий краєзнавцям і всім, хто поглиблено вивчає творчість Шевченка. Насамперед для того, аби зрозуміти і усвідомити себе, свою душу, своє призначення у світі. Хто ми? Куди йдемо? Що залишимо після себе? І досі знаходимо відповіді найперше у «Кобзарі». На ці питання намагалися отримати відповідь студенти при відвідуванні літературної панорами «Кобзар. Україна. Вічність».

Яскравим прикладом національного виховання стало проведення літературно-народознавчого свята «Дух українства у предковичних звичаях та обрядах».

Головна мета заходу – ознайомлення присутніх з українськими традиціями та звичаями, які нерозривно поєднані з Україною та її народом. До давніх традицій українського народу належить зустріч весни, яка несе за собою співання веснянок та святкування Великодніх свят, з якими пов'язані гаївки. Директор наукової бібліотеки, професор В.С. Прокопчук зазначив, що українські обряди та звичаї, зокрема зустріч весни веснянками ніколи не вмирили, були лише часи, коли вони проявлялись у більшій чи меншій мірі. Невід'ємним елементом свята стали самі гаївки, які виконали студенти. Свято вдалось цікавим, веселим. Більшість присутніх вперше побачили виконання такого чудового весняного обряду і, звичайно, застосують побачене і почуте при проходженні практики, на роботі.

Увійшло в систему і проведення свят до Дня рідної мови. З кожним роком свято набуває все більшого масштабу. В цьому році проводилось читальним залом №1 із кафедрою української мови. На святі була подана інформація щодо визначення поняття «рідна мова», про мовну систему кожного народу. Увазі присутніх була представлена віртуальна виставка, вперше на таку ве-

лику аудиторію, доробка літератури, яка останнім часом надійшла у фонди наукової бібліотеки університету на тему «Рідна мова моя, поетична й пісенна».

Робота в бібліотеці вищого навчального закладу відіграє істотну роль у підготовці фахівця, оскільки саме в книгозбірні сконцентрована спеціалізована наукова інформація. Книжка задає загальний стандарт не тільки освіти у практичній роботі освітніх закладів, а й визначає поле індивідуальних варіантів розвитку педагога та вихованця. Книжка – домінуючий засіб виховання.

Проведення бібліотеками масових заходів сприяє вихованню в молодого покоління якісно нових ціннісних орієнтацій і пріоритетів, позитивно впливає на становлення особистості студентів, сприяє змісту виховання, які передбачають: розвиток культури мислення студентів, формування у них гуманістичного світогляду, гуманного ставлення до людини, суспільства; формування у студентів громадянськості як інтегративної якості особистості; зміцнення історичної пам'яті молодого покоління, плекання усвідомлення любові до України; формування правової культури особистості; розвиток політичної культури студентської молоді; формування працелюбності та творчого потенціалу молодої людини.

Значна роль у реалізації змісту виховної роботи у національному університеті імені Івана Огієнка належить бібліотеці – важливому підрозділу у вихованні студентів. Її працівники намагаються при проведенні масових заходів організувати роботу так, щоб це не було нав'язуванням, примусовим відвідуванням масового заходу, а можливість пізнати багато цікавого, одержати змістові поради. Організатори заходу намагаються прищепити студентам любов до України, до її народу, прив'язаність до місця свого народження, місця навчання, адже без Батьківщини немає людини, особистості.

Для цього потрібно працівникам бібліотеки активізувати роботу, підключитися всім підрозділам бібліотеки, організувати заходи, особливо з першокурсниками, де б студенти могли ознайомитися з історією міста, подивитися презентації книг про місто, зустрітися з викладачами, видатними земляками, переглянути фільми і побувати на екскурсії.

Список використаних джерел:

1. Астахов В.И. О социальной роли и ответственности интеллигенции в трансформирующемся обществе / В.И. Астахов // Вчені записки Харківського гуманітарного інституту. Громадянськість інтелігенції : шляхи формування у кризовому суспільстві / М-во освіти і науки України, нар. укр. акад. ; редкол.: В.І. Астахова(та ін.). – Х., 2001. – С. 5–13.
2. Гринішина І.І. Змістовне дозвілля студентської молоді в бібліотеках вищих навчальних закладів – важлива сфера формування особистості / І.І. Гринішина // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство / редкол.: О.М. Завальнюк (голова), В.С. Прокочук (відп. ред.) (та ін.). – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 2. – С. 355–360.
3. Власенко А.Н. Особистісно-орієнтований підхід у вихованні майбутніх освітян / А.Н. Власенко // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К., 2001. – Вип. 2. – С. 12–18.
4. Енциклопедія освіти / акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень.– К. : Юрінком інтер, 2008. – 1040 с.
5. Закон України «Про вищу освіту» / упоряд. Р.В. Гурак // Законодавство України про освіту : зб. док. – К., 2002. – С. 38–96.
6. Киричук О. Психологічне забезпечення системи громадянського виховання студентської молоді / О. Киричук // Громадянське виховання студентської молоді в умовах трансформації суспільства. – Черкаси, 1998. – С. 14–23.
7. Положення «Про державний вищий навчальний заклад» // Освіта України. Нормативно-правові документи. – К., 2001. – С. 429–446.
8. Сопівник І. Роль бібліотеки в реалізації змісту виховної роботи зі студентською молоддю в аграрному вищому навчальному закладі / І. Сопівник, З. Колесов // Вісник Книжкової палати. – 2010. – № 11. – С. 22–25.

9. Цехмістрова Г.С. Педагогічна майстерність та оцінка якості викладача у вищому навчальному закладі освіти / Г.С. Цехмістрова // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / редкол. : В.О. Зайчук (та ін.). – К., 2001. – Вип. 31. – С. 24–27.
10. Шульга О. Посилення культурно-просвітницької та виховної функції бібліотек / Ольга Шульга // Вища освіта України. – 2008. – № 1. – С. 64–71.

В статтє рассматривается роль библиотеки в реализации содержания воспитательной работы и его особенностей со студенческой молодежью ВУЗа.

Ключевые слова: университет, научная библиотека, национальное воспитание, культурно-просветительная работа.

The article deals with the library role in the content fulfillment of the upbringing process. Its peculiarities with the students' youth of the higher educational establishments are highlighted.

Key words: the university, scientific library, national upbringing, cultural and publicistic work.

Отримано: 20.04.2012

УДК 021.4:027.7:378(477.43)

Л. В. Гончарова,

м. Кам'янець-Подільський

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА В ЧИТАЛЬНОМУ ЗАЛІ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

У статті розглядається діяльність культурно-просвітницької роботи читального залу історичного факультету.

Ключові слова: культурно-просвітницька робота, історія, масовий захід, виховний процес.

Формування інформаційної культури особистості триває впродовж усього життя. Особливу роль у цьому процесі відіграє вузівська бібліотека.

Сучасна бібліотека вищого навчального закладу України все більше перетворюється на повноцінний культурний, освітній та інформаційний центр, де кожен користувач має можливість підвищити не лише професійний, а й культурний, політичний рівень, поглибити та розширити знання, задовольнити читацькі потреби, а також приємно провести свій вільний час над тим чи іншим інформаційно-насиченим документом [1, с.291].

Проблеми громадського виховання, формування громадської спрямованості особистості є одним з найважливіших, оскільки сьогодні немає виховної проблеми, котра б не була б пов'язана з громадськістю. Її значущість підтверджується Конституцією України, Національною доктриною розвитку освіти, Концепцією громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. Від успішного розв'язання цих проблем, як зазначається у вищезгаданих документах, залежить розвиток у студентської молоді комплексу особистісних рис і якостей характеру, які є основою специфічного способу мислення, спонукальною силою до повсякденних дій, вчинків та пове-